

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın (WWF) Hidro Elektrik Sanrallaer ile ilgili olarak 2010 yılında hazırlamış olduğu raporda; Türkiye'nin dört bir yanını saran hidroelektrik santraller furyasının ekolojik etkileri incelenmeden hayata geçirilen yatırımlar olduğu, gününbirlik ve kısa vadeli çıkarlar uğruna can damarlarımız olan sulak alanlarımızı tehdit ettiğini, toplumsal kabul görme, alternatiflerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi; mevcut barajların göz önüne alınması; nehirlerin ve sağladıkları geçim kaynaklarının sürdürülebilmesi; tanınmış hakların kabul edilmesi ve faydaların paylaşımı; kurallara uygunluğun sağlanması; nehirleri barış, kalkınma ve güvenlik için paylaşma olarak sıralan bu ilkelerin hemen hemen hiçbirisinin ülkemizdeki yatırımlarda göz önüne alınmadığının görüldüğünü belirtmiştir.

Türkiye'de özellikle son 18 yılda HES projeleri ile derelerimiz, vadilerimiz, ormanlarımız yeşil alanlarımız, yaylalarımız imara açılarak, yol güzergâhları oluşturularak talan edilmiştir.

Doğa yaşamını hiçe sayan, tek yanlı anlayış ve elektrik ihtiyacı söylemleri ile doğanın tümü kaynak olarak tanımlanmakta, kontrolsüz bir şekilde ilerleyen rantı dayalı ekonomik anlayışla doğa insafsızca katledilmiştir. İmar barışı şeklinde adlandırılarak dere yataklarına

yapılan yerleşimlere ruhsat verilmekte, derelerin üstleri kapatılıp dere yatakları betonlaştırılıp suyun doğal yollarla denize ulaşması engellenmiş, Karadeniz Sahil Yolu ve dolgu alanlarla bölgenin sellere karşı savunmasız hale gelmesine neden olunmuştur. Yıllardır Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşanan doğal felaketlerle ilgili yapılan araştırmalara göre; dere yataklarındaki yapılaşma, Karadeniz Sahil Yolu'nun oluşturduğu setin, derelerin Karadeniz'e ulaşmasına engel olması, HES'ler nedeniyle derelerin akış rejiminin bozulması doğal olayların felakete dönüşmesinin en önemli nedenleridir.

Karadeniz'de her yıl yaşanan sağanak yağışlar sonucunda meydana gelen sel ve heyelanlar nedeniyle 2002 yılında Rize'nin Güneysu ve Çayeli ilçelerinde 34 2005 yılında Rize ve Trabzon'da toplam 32, 2009 yılında Artvin Borçka'da 5, 2010 yılında Rize Gündoğdu'da 12, 2012'de Samsun'da 13, 2015'te Artvin'in Hopa ilçesinde, 9, 2019 Haziran'ında Trabzon Araklı'da 9, Temmuz 2020'de Rize'nin Çayeli ve İkizdere ilçelerinde şiddetli yağışın ardından meydana gelen sel ve heyelanda 2, Artvin'in Yusufeli ilçesinde Yusufeli Barajı şantiyesinin bulunduğu alanda sel ve heyelanda 4 yurttaşımız yaşamını kaybetmişti. Yaşamaya devam eden bütün bu felaketlere vadilerini, derelerini, yaşam alanlarını savunanların inşaat makinelerinin önlerinde, derelerinin başlarında bölgedeki köylüler ve yerel halk derelerin, ormanların yağmalanmasına karşı bir yandan nöbet tutarken bir yandan da hukuki olarak sürecin durdurulması için mücadele eden halkın sesini duymak yerine kolluk kuvvetlerine müdahale emri vererek adeta şirketlerin özel güvenlik güçleri gibi hareket ettiren iktidarın rantçı politikalarına devam etmesi nedeniyle 22 Ağustos 2020'de Giresun 'da yaşanan sağanak yağışın ardından bölgede ciddi bir sel felaketi yaşanmıştır. İçişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre 8 kişi hayatını kaybetmiştir. Yine İçişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre 11 kişini arama çalışmaları sürmekte, 118 köye ulaşamamaktadır.

38 adet HES bulunan, 7 tanesinin ise yapımına devam edilen Giresun'da; HES'ler nedeniyle hapis edilen sular, boş kalan, suyu azalan dere yataklarına dolan molozlar, dere yataklarının değiştirilerek yapılan çarpık kentleşmeler, bölgedeki taş ocakları, maden ocakları, bilime aykırı yapılan sahil yolu nedeniyle derelerin denizle buluştuğu noktalardaki daralmalar vb. nedenler felaketin doğal bir felaket olmadığını, siyasi kararlarla felakete davetiye çıkarıldığının göstergesidir. Metin Lokumcu gibi doğasına sahip çıkanlar, HES'lere karşı çıkanlar, AKP tarafından *'Türkiye'nin elektrik üretmesine karşı çıkan vatan hainleri'* ilan ederken, iktidar mensupları kendi rantçı politikalarının sorumluluğunu da halka yüklemekten çekinmemektedir. *"Karadeniz tarafında o kadar çok derelerin içerisine, bina yapılmaması gereken yerlere on yıllardır yapılan binalar var. İşte onları siz göz ardı ederseniz yarın bir*

gün de ağlamakla karşı karşıya gelirsiniz" şeklinde vatandaşları suçlayan iktidar mensupları, "HES bunun doğuş sebebi değil. HES bunun kurbanı olmuş. Yani tamamen doğal bir olay" şeklinde HES'leri aklamaya yönelik açıklamalarda bulunmaktan da çekinmemişlerdir.

Bu bağlamda;

- 1- Yasaların çiğnenmesine göz yuman, görevini yapmayıp ihmallere sebep olan, çevre karşıtı yatırım ve plan kararlarına onay veren, asli sorumluluklarını yerine getirmeyerek bu felaketlere sebep olan sorumlulara yönelik herhangi bir idari ve adli soruşturma başlatılmış mıdır?
- 2- Siyasi sorumlular, inşaat şirketleri bölgeye verdikleri can kaybı ve maddi zararlara yol açan bilimden uzak inşaat yapılaşması nedeniyle bedel ödeyecek midir? Siyasi sorumlular istifa edecek midir? Teknik sorumlular cezalandırılacak mıdır?
- 3- Giresun'da yaşanan sel felaketinin ardından kent halkının korunması adına ne gibi önlemler alınmıştır?
- 4- Pandemi koşulları da dikkate alınarak konut sorunu yaşayan yurttaşlar tespit edilmiş ve barınma sorunları giderilmiş midir?
- 5- Konutlarını kaybedenlere konut, zarar görenlere doğrudan destek verilerek kayıpları giderilecek midir?
- 6- Sel bölgesinde ciddi hijyen kaybı yaşandığı için salgından etkilenme riskleri artan kent halkın talep eden kişilere ve arama-kurtarma ekiplerine COVID-19 testi yapılmış mıdır?
- 7- Sel bölgesinde ve sel sularında oluşabilecek bulaşıcı hastalıklar için önlem alınmış, yurttaşlara bilgilendirme yapılmış mıdır?
- 8- Doğu Karadeniz Bölgesinde, Karadeniz Sahil Yolunun ardından yaşanan sel ve heyelanların başlıca nedenleri arasında gösterilen HES projelerinin, bölgedeki sel ve heyelanlara nasıl neden olduğu ve etkilerinin araştırılmasına yönelik şimdiye kadar herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
- 9- Giresun ili ve bölgesinin "afet bölgesi" olarak ilan edilmesine yönelik çalışmalar var mıdır? Meydana gelen selin asıl nedeninin saptanması ve devamının yaşanmaması adına alınacak tedbirler konusunda herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
- 10- Temmuz 2019'da Bakanlığınızca Karadeniz İklim Değişikliği Eylem Planı olarak açıklanan 15 maddelik eylem planı Madde 1' de yer alan "Mekânsal strateji planı ve

bütün ölçeklerdeki mekânsal planlar iklim değişikliği parametreleri dikkate alınarak hazırlanacaktır”.kararına yönelik olarak bölgede ne gibi planlamalar yapılmıştır?

- 11- Temmuz 2019’da Bakanlığınızca Karadeniz İklim Değişikliği Eylem Planı olarak açıklanan 15 maddelik eylem planı Madde 2’ de yer alan “Trabzon, Rize, Ordu, Giresun, Artvin ve Samsun illeri öncelikli olmak üzere dere yataklarında yer alan binalar tespit edilecek ve uygun alanlar için kamulaştırma ve taşıma süreci planlanacaktır”. kararları uygulanmış mıdır?
- 12- Temmuz 2019’da Bakanlığınızca Karadeniz İklim Değişikliği Eylem Planı olarak açıklanan 15 maddelik eylem planı Madde 5’ de yer alan “Karadeniz Sahil Yolu’nun yağış sularının denize ulaşmasına engel olan bölümlerinde menfezlerin kapasitesi artırılabilecektir, Madde 6’da yer alan Karadeniz Sahil Yolu’nda ve risk altında olan karayollarının altyapısının belli noktalarında ani oluşan taşkınların denize iletilmesini sağlayan su hatları ve tüneller oluşturulacaktır ile Madde 7’de yer alan “Dere yataklarının doğal yapısının bozulmaması için bölgede faaliyet gösteren tesislerde denetimler sıklaştırılacaktır” kararları uygulanmakta mıdır?
- 13- Ekosistemi besleyen, yağmur ve sisin oluşmasının etkenlerinden olan ‘Su Döngüsü’, yüzyıllardır dere yataklarında özgürce akan suların, adeta kelepçelenerek bu tünellere alınmasıyla kesilmesinin iklimsel değişikliklere neden olduğu bilim insanlarınca dile getirildiği göz önüne alındığında Bakanlığınızın bu konuda şimdiye kadar herhangi bir çalışması olmuş mudur?
- 14- İklim krizini derinleştiren ormansızlaştırma, orman alanlarının tarım alanlarına dönüştürülmesi, dere yataklarının değiştirilmesi, imara açılması, dolgu alanları yaratılması gibi çarpık kentleşme-yerleşme ve canlı yaşamını hiçe sayan rant dayalı politikalarının terk edilmesi, daha fazla can kaybı yaşanmamasına yönelik olarak Bakanlığınızın herhangi bir çalışması bulunmakta mıdır?
- 15- Ülkedeki yanlış su politikalarının değiştirilerek yeni demokratik-ekolojik su politikaları oluşturulması için sularımız üzerinde uygulanan ve tahrip etme, katletme, insansızlaştırma uygulamasına dönüşen projelerden vazgeçilmesine yönelik olarak bilim insanların, çevreci oluşumların ve halkların talepleri doğrultusunda bir çalışma Bakanlığınızca bir çalışma yürütülecek midir?